

Košice 2. december 2019

Prírodovedci z Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach priblížia témy, za ktoré boli udelené Nobelove ceny 2019

Začiatok decembra sa okrem Mikuláša už tradične spája s udeľovaním Nobelových cien, ktoré sú každoročne odovzdávané 10. decembra v Štokholme. V tento deň si pripomíname úmrtie jedného z najvýznamnejších vedcov 19. storočia, ale aj vynálezcu a podnikateľa Alfreda Nobela. Pri tejto príležitosti organizuje Prírodovedecká fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach podujatie ZAOSTRENÉ na Nobelove ceny. Jednotlivé prednášky sú pripravené tak pre širokú verejnosť, študentov a učiteľov (vo štvrtok **5. decembra 2019** o 15. hodine v Historickej aule UPJŠ v Košiciach), ako aj pre žiakov a učiteľov stredných škôl (v piatok **6. decembra 2019** o 10. hodine v aule prof. Prasličku).

“Podujatie Zaostreň na Nobelove ceny 2019 je dôkazom toho, že aj v Košiciach sa študujú témy, za ktoré sa udeľuje najprestížnejšie vedecké ocenenie. Som rád, že vedci PF UPJŠ priblížia záujemcom problematiku výskumu, za ktorý boli udelené Nobelove ceny 2019 v kategóriách fyzika, chémia a fyziológia alebo medicína,“ uviedol dekan PF UPJŠ v Košiciach doc. RNDr. Roman Soták, PhD.

Laureátmi tohtoročnej Nobelovej ceny za fyziku sú James Peebles v kozmológii a dvojica Michel Mayor a Didier Queloz v oblasti štúdia exoplanét. Jeden z laureátov prispel k porozumeniu toho, ako sa z malého extrémne hustého vesmíru stane vesmír plný galaxií. Ďalší dvaja ocenení svojím objavom exoplanéty odštartovali v astronómii revolúciu. Napriek tomu, že za posledné desaťročia sa naše poznatky o vesmíre dramaticky rozšírili, stále však zostáva mnoho nezodpovedaných otázok. O vesmíre ako konečnej hranici porozpráva v rámci svojej prednášky **doc. RNDr. Rudolf Gális, PhD.** z PF UPJŠ.

Mgr. Linda Babušík Adamčíková, PhD., Tlačová referentka a hovorkyňa; Rektorát UPJŠ v Košiciach, Šrobárova 2, 041 80 Košice; Kontakt: Tel.: +421552341112; mobil: +421905385911; e-mail: linda.babusik.adamcikova@upjs.sk; web: www.upjs.sk

Nobelovu cenu za chémiu si prevzala trojica vedcov - John B. Goodenough z Texaskej univerzity, M. Stanley Whittingham z Binghamtonskej univerzity a Akiro Yoshin z Univerzity Meijo. Ocenení vedci prispeli významnou mierou k objavu a vývoju lítiovo-iónových batérií. Význam objavu spočíva v tom, že tieto batérie sú schopné slúžiť na skladovanie energie z obnoviteľných zdrojov akými sú napríklad slnečná a veterná energia. Presne takéto batérie používame aj my všetci a každodenne vo svojich mobilných telefónoch, počítačoch, tabletoch a iných menších zariadeniach. S príchodom 4. priemyselnej revolúcie sa ich aplikácie ešte rozšíria. Prednáška **doc. RNDr. Andrey Strakovej Fedorkovej, PhD.** z PF UPJŠ pod názvom „*Príbeh nabitý energiou a napätím = príbeh lítium-iónovej batérie*“ bude zameraná na ich vlastnosti, výhody, nevýhody a časté otázky ohľadom ich ceny, bezpečnosti a recyklovateľnosti.

Nobelovu cenu za fyziológiu alebo medicínu získalo americko-britské trio - Gregg L. Semenza z Univerzity Johna Hopkinsa (USA), William G. Kaelin z Harvardskej univerzity (USA) a Peter J. Ratcliffe z Oxfordskej univerzity (Británia). Ocenenie získali za objav mechanizmu, akým bunky vnímajú a prispôsobujú sa dostupnej hladine kyslíka. O tom, ako takýto spínač, resp. „čuch“ buniek na kyslík vyzerá a aký má tento objav obrovský potenciál aj pri liečbe anémie, či rakoviny, vám priblíži **RNDr. Jana Vargová, PhD.** v rámci prednášky „Čuch“ buniek na kyslík – pomocník pri vývoji nielen protinádorových terapií.

Verejnoscť, študenti stredných škôl, učitelia, ale aj kolegovia a študenti UPJŠ majú vďaka tomuto podujatiu možnosť oboznámiť sa s najnovšími výsledkami svetovej vedy. Snahou fakulty je prispieť k rozširovaniu obzoru žiakov stredných škôl a učiteľov prírodovedných predmetov, matematiky a informatiky, z ktorých mnohí sú absolventmi PF UPJŠ v Košiciach. Pre mladých ľudí ide o signál, že aj v regióne sa študujú a skúmajú témy, za ktoré sú udeľované Nobelove ceny.

V prípade záujmu o podrobnejšie informácie kontaktujte:

Mgr. Linda Babušik Adamčíková, PhD.

e-mail: linda.babusik.adamcikova@upjs.sk

tel.: +421 905 385 911

Mgr. Linda Babušik Adamčíková, PhD.

Tlačová referentka a hovorkyňa UPJŠ v Košiciach